

Prædiken til Langfredag

Joh. 19, 17-37

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes: Så tog de Jesus med sig; han bar selv korset og gik ud til det sted, som kaldes Hovedskalsted, og som på hebraisk hedder Golgata, hvor de korsfæstede ham, og sammen med ham to andre, én på hver side, med Jesus i midten. Pilatus havde lavet en indskrift og sat den på korset. Den lød: »Jesus fra Nazaret, jødernes konge.« Den indskrift læste mange af jøderne, for stedet, hvor Jesus blev korsfæstet, lå nær ved byen, og den var skrevet på hebraisk, latin og græsk. Jødernes ypperstepræster sagde nu til Pilatus: »Skriv ikke: »Jødernes konge«, men: »Han sagde: Jeg er jødernes konge.« Pilatus svarede: »Hvad jeg skrev, det skrev jeg.« Da soldaterne havde korsfæstet Jesus, tog de hans klæder og delte dem i fire dele, én del til hver soldat. Også kjortlen tog de; men den var uden sammensyninger, ét vævet stykke fra øverst til nederst; derfor sagde de til hinanden: »Lad os ikke rive den i stykker, men trække lod om, hvem der skal have den.« For sådan skulle det skriftord gå i opfyldelse: De delte mine klæder mellem sig, de kastede lod om min klædning. Det gjorde soldaterne altså. Men ved Jesu kors stod hans mor, hans mors søster, Maria, Klopas' hustru, og Maria Magdalene. Da Jesus så sin mor og ved siden af hende den discipel, han elskede, sagde han til sin mor: »Kvinde, dér er din søn.« Derpå sagde han til

disciplen: »Dér er din mor.« Fra den time tog disciplen hende hjem til sig. Derefter, da Jesus vidste, at alt nu var fuldbragt, og for at Skriften skulle opfyldes, sagde han: »Jeg tørster.« Der stod et kar fyldt med eddike. De satte så en svamp fyldt med eddiken på en isopstængel og stak den op til hans mund. Da Jesus havde fået eddiken, sagde han: »Det er fuldbragt.« Og han bøjede hovedet og opgav ånden. Det var forberedelsesdag, og for at legemeerne ikke skulle blive hængende på korset sabbatten over – for det var en stor sabbatsdag – bad jøderne Pilatus om, at de korsfæstedes ben måtte blive knust og de døde taget ned. Så kom soldaterne og knuste benene på den første og på den anden, som var korsfæstet sammen med Jesus. Da de kom til Jesus og så, at han allerede var død, knuste de ikke hans ben, men en af soldaterne stak ham i siden med et spyd, og der kom straks blod og vand ud. Den, der har set det, har vidnet om det, for at også I skal tro – og hans vidnesbyrd er sandt, og han ved, at han taler sandt. Dette skete, for at det skriftord skulle gå i opfyldelse: »Ingen af hans knogler må blive knust.« Og atter et andet skriftord siger: »De skal se hen til ham, de har gennemboret.« Johannesevangeliet 19,17-37

Det bedste spørgsmål jeg nogensinde har fået som præst, kom fra en lille dreng. Så lille at han hang på sin fars arm, da faderen efter gudstjenesten bar sin lidt generte søn hen til præsten, så han kunne stille det spørgsmål, faderen ikke havde kunnet svare på. Drengen puttede sig ind til sin fars skulder og pegede forsigtigt på kirkens krucifiks, hvor den korsfæstede var afbilledet på middelalderens vis, hvor lidelsen, blodet, torturen og den voldsomme død var tydelig. ”Hvorfor ville han ikke have hjælp”? spurgte drengen. Den kloge lille dreng pegede direkte ind i kristendommens mysteriums centrum og spurgte til kernen af den kristne tænkning: ”Hvorfor er korsdøden uundværlig”? Det er selvsagt svært at svare enkelt på. Måske er i virkeligheden alt, vi kan gøre at nærme os foreløbige forsøg på svar. Det rigtige er måske at gøre som drengen: Stille sig undrende ved korsets fod og lægge sine spørgsmål frem med ydmyghed. Langfredag kalder på ydmyg eftertanke.

Til det formål vil jeg bruge J.P. Jacobsens novelle *Pesten i Bergamo*. Her kan vi læse følgende fortælling: ”Da sygdommen greb om sig, søgte man Gud, men da den ufortrødent fik lov til at hærge, fik menneskene det indtryk, at Gud hverken ville eller kunne hjælpe. Og så gik de i den anden grøft. De sad ikke bare med hænderne i skødet og lod stå til, nej det var som om, de lod synden udfolde sig for fuld kraft. Luften i Bergamo var fuld af bespottelse og ugudelighed. Borgernes motto var nu: I dag vil vi æde, i morgen skal vi dø.”

Det er et fælles træk i flere af litteraturhistoriens fortællinger om uhyggelige epidemier, at kaos og anarki kommer til at herske, hvor sygdommen tager over. Forfatterne forestiller sig, at når ulykken rammer, så opgiver mennesker troen på Gud, og når de gør det, mister etikken og moralen samtidig sin legitime forankring, og menneskene forvandler sig til dyr, der kæmper for sin egen overlevelse med alle tænkelige midler og uden samvittighedens normale grænsesætning. Det er frygtelig uhyggelig læsning.

I J.P. Jacobsens novelle møder vi en ung munk, som pludselig rejser sig og taler til en menneskemængde på randen af vanvid. De har opgivet håbet til Gud, de har helt forkastet tanken om, at Gud er der for mennesker, ja at Gud findes overhovedet: ”Nu skal I høre, hvordan det virkelig gik for sig den fredag på Golgata”, råber han. I stoler på Golgatas kors. Kom, jeg skal føre jer til dets fod. Den unge munk udmaler, hvordan de skubber og støder og piner Jesus, slænger ham på korset og hugger nagler i ham. De rejser korset, så han deroppefra ser, hvordan de ter sig, dem han led for at frelse. Og der var ikke et medlidende blik i hele hoben. Da fortørnedes Guds søn og så, at mennesket ikke var frelse værd, rev sine fødder af naglerne, knyttede hænderne om naglernes hoved og trak dem ud, så korsets arme spændtes som en bue, sprang ned på jorden og rev sin kjortel til sig, så terningerne raslede ned over Golgatas skrænt. Han slængede den om sig med en konges vrede og for til himmels. Korset stod tomt tilbage. Det store forsoningsværk blev aldrig fuld-

bragt. Ingen mægler mellem Gud og os, ingen Jesu død for os på korset. Så tav munken.

Men da kommer reaktionen fra Bergamos borgere: Korsfæst ham! Kristus må tilbage på korset. At Gud skulle have forladt menneskene og overladt os alene til en virkelighed med al verdens ondskab og lidelse var ubærligt. Kristus død på korset havde trods sin uforståelige logik tændt et lille uforklarligt håb indeni dem, som de ikke kunne holde til at miste. Det ville ødelægge dem. Selvom Kristus død på korset lignede en fortsættelse af verdens vold og ødelæggelse, var det i virkeligheden en afgørende bærer af håb om – mærkeligt nok: Liv. Midt igennem al bespottelse og ateisme og opgivelse af metafysisk tænkning, har der alligevel været et lille punkt inden i dem, som holdt fast i dette ene: Korset har en fuldstændig grundlæggende betydning, det bærer Guds nærvær og liv med sig. Det er igen korset, at Gud holder fast i mennesker, trods al verdens ondskab.

Denne historie kunne jeg jo ikke fortælle den lille dreng. Jeg kunne ikke fortælle en yndig lyshåret purk med blå øjne på armen af sin omsorgsfulde og kærlige far, at synd og død og svigt og ondskab er en del af den menneskelige tilværelse. Jeg kunne ikke bære at fortælle ham om pandemier, manglende behandling og vacciner i ulandene, om trafikdrab, angreb, krig og voldtægt. Men hvordan skulle Jesu død på korset så give mening for ham? For det er på baggrund af al verdens vold, ondskab og død, at Gud ind-

Redaktion
Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke
Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 4193 9000
vartov@vartov.dk

så, at den eneste vej mennesker kunne blive frelst, var ved at han selv tog straffen og kæmpede mod døden i vores sted. Det er mennesker simpelthen ikke selv i stand til.

Det er helt ubegribeligt, at Guds søn dør i dag. Men det er lige så ubegribeligt at forestille sig, at han ikke gjorde det. Munkens historie virker rystende på mig, for tænk, hvis det havde været sandt, at Jesus i sidste øjeblik havde opgivet det hele og havde forladt os i vrede. Det ville betyde, at vi var overladt til vores egne krige, vores egne sygdomme, vores egen død. Der ville ingen trøst være at hente. Måske kunne vi så finde Gud i de smukkeste stunder af livet. Når kærligheden er stærk og varm imellem os, når vi oplever særlig inspirerede øjeblikke, og naturen taler smukt og drømmende til os. Men i sorgen, angsten, i forfærdelsen ville vi være fuldstændig overladt til os selv. Der ville Gud ikke være at finde.

Jeg kan simpelthen ikke forestille mig at skulle leve med en tro på, at Gud ikke er dér, hvor livet er værst. At Gud enten slet ikke er, eller kun er i kærligheden og glæden. Så ville livet jo være ubærligt. Det er mærkeligt, men sandt, at vi har brug for korset. Det går ud over al fornuft, at langfredags fuldkomne mangel på menneskelig kærlighed og nåde, samtidig er fyldt med Guds nærvær, Guds vilje og magt til at frelse.

Men mit svar til den lille dreng blev meget mere neddæmpet: ”Det betyder, at Gud ikke er bange for at være sammen med dig, når

du finder dig et sørgeligt eller uhyggeligt sted”. I dag må drengen være blevet voksen, jeg tænker, at han derfor må have oplevet korsets betydning flere gange i sit liv allerede. Amen

Anna Helleberg Kluge

provst i Næstved Provsti - og kandidat til bispevalget i Roskilde Stift

Salmer (Den Danske Salmebog):

Nr. 192: Hil dig frelser og forsoner

Nr. 197: Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig

Nr. 188: Så bøjed den dødsdømte nakken

Nr. 200: Jesus er mit liv i live

Nr. 202: Som et stille offerlam